

Algunes oracions causals (II)

De les diverses conjuncions de causa de què disposa la llengua, *perquè* és, sens dubte, la més universal i la que té més possibilitats d'aplicació, de les quals no solen donar una idea completa els esquemes, sovint més aviat reduïts, de les gramàtiques i els diccionaris. Vegem, doncs, com a ampliació de les que vam indicar ahir, algunes altres possibilitats sintàctiques d'aquesta conjunció.

Una proposició interrogativa una mica complexa pot contenir, és clar, oracions d'estructura molt variada, com les que depenen de frases introductòries com *Es veritat que...?*, *Li vas dir que...?*, *Ho sabbies que...?* Però en d'altres proposicions interrogatives més simples, com és ara *No hi va anar perquè no es trobava bé?*, *Va fer tard perquè es va deixar l'entrada?*, *Se n'ha anat perquè cridàveu?*, que són, tanmateix, compostes, i que contenen una oració causal, sembla que l'única conjunció que admeten —o, si més no, que hi és gairebé exclusivament usada— és *perquè*. Efectivament, no es pot segurament condemnar una construcció com *Com que cridàvem, se n'ha anat?*, però cal convenir que el seu ús real és més aviat insòlit: fins i tot demanant confirmació del que s'afirma en una oració com és ara *Com que cridàvem se n'ha anat*, o expressant l'estranyesa que produeix, seria certament més usual de dir

Perquè cridàveu, se n'ha anat? Notem que, en un diàleg, l'oració causal pot anar deslligada de la seva principal, enunciada anteriorment per un altre interlocutor, cosa que origina, quan es tracta d'oracions interrogatives, construccions com *Perquè no es trobava bé?*, *Perquè es va deixar l'entrada?*, *Perquè cridàveu?*, que poden desorientar el lector poc atent, fidel a la idea que en les interrogatives cal escriure sempre *per què*. Però, com hem dit, aquí no és qüestió del *què* interrogatiu: precedit per una preposició, sinó de la conjunció causal *perquè*.

D'una oració subordinada condicional, en pot dependre, al seu torn, una subordinada causal. La conjunció usada exclusivament (només, potser, amb la concurrència teòrica de *per tal com* o de *car*), aleshores, és *perquè*: *Si no pots venir avui perquè tens feina, vine demà*. Anàlogament, una oració causal pot constituir el subjecte d'una proposició construïda amb el verb *ésser*, cas en què l'ús de la conjunció causal sembla també l'única possibilitat: *Es perquè en tenia ganes, que hi vaig anar*. Notem, encara, una altra construcció més complexa, amb el verb *ésser* i amb un terme constituït per una oració condicional: *Si les coses van anar d'aquesta manera, és perquè no poden anar altrament*.

Albert Jané